

и идатъ къмъ него, къмъ дѣдо Ранчо! . . . Идътъ да взематъ и неговата, па да сж заедно; да литне и она съ цѣлия роякъ! . . . Къдѣ? . . . Зеръ онъ знае?! . . . Тамъ пѣждѣ, хей, по свѣтоветѣ! . . . Бр р р р ъ! . . . Студени, мразови трѣпки побихъ цѣлата изнемоцѣла снага на дѣдо Ранчо! Побѣлелата глава на стареца клюмна отчаяно възъ ония гърди, що бѣхъ прѣцѣлвени съ горчила, съ патила, съ чемери! Една чудна мрѣжа, като паяжина, почна да замрѣжава онии очи, които отъ като сж проглѣдали, виждали сж все тѣрне и бодили, а ни единъ цвѣтець! . . . — Жито сѣяхъ — кълица се ражда! . . . Цѣйте садихъ — пелинъ брахъ! . . . За дѣждъ се молихъ — градъ удари! Боже, Боже! . . . Ти ли ме не разбра, или я не знаихъ да ти кажъ?! . . . Като живѣхъ, баavo проживѣхъ, що доживѣхъ на тоя свѣтъ?! — . . . Грозни, тѣжки, горчиви мисли и още по-горчиви спомени бѣхъ пошѣлвали въ дѣдовата Ранчова глава, като мравки въ мравенище! . . . Цѣлия неговъ животъ, всичката негова черна неволя, що е проживѣлъ на тоя свѣтъ, испѣкнала, опнала се на прѣде му, като платно на плетъ! Всичко си спомни дѣдо Ранчо, всичко, всичко, отъ коонецъ до конопецъ! . . . Спомни си той, какъ го е каралъ, какъ го е мъчилъ спахията да върше съ боси крака тѣрнето, защото пѣмалъ съ що да си исплати даждието! Рап гола, немотна, . . . една душа бѣше остала у гърди, ама на агата не му трѣбва гола душа, онъ сака харачъ, сака вергия, !- . . . Зеръ е крива райта, ако единъ зулумджия я обере, па за другия не останало ни котле на верига, ни чергле на върлина?! . . . Зеръ е крива райта, Боже, че се е *рап* родила?! . . . Спомни си дѣдо Ранчо какъ го турихъ у зоръ, та да го оженѣтъ. Сака, не сака — оженихъ го! . . . Ни го питатъ, ни му казватъ! . . . Па и що ще му важатъ, зеръ онъ не вижда че трѣбва да се напгоди аговата рап?! . . . Та ако пѣма рап, тогава кой ще плаща?! . . . кой ще работи и за агата, и за царщината, и за всички?! . . . И напгоди ги дѣдо Ранчо, напгоди ги дѣсетина — дванаесетъ души, ама колко ли се завъртѣхъ живи отъ нихъ?! . . . Пауиъ не можи да истрае зулуметѣ, па стана хайдутинъ и си затри главата по горитѣ! . . . Стойна?! . . . хмъ . . . кешви да се не е била ни раждала, като ъ съсипа Еминъ чаушъ, па, отъ срамъ, момичето взе та се хвърли и се удави! . . . Иото?! Него го смаза, сиромашѣтъ, болелото на Али-беговата воденица! Първана го притисна буката въ беговата курия, Лало го раскъсахъ вълцитѣ само за единъ кефъ на спахията, а пѣкъ другитѣ . . .